

ترکیه: نظامیان بهانه جوئی می‌کنند

در شماره ۶۹ همین ماهنامه، در مقاله‌ای با عنوان «اولویت‌های امنیت ملی ما کدامند؟» اشاره کردیم که نظامیان و لایحه‌ها نخواهند گذاشت دولت حزب اسلامگرای اربکان بی‌دسر حکومت کند. گذشت ماهها نشان داد این نظریه چندان بی‌اساس نبوده است، زیرا هر روز امکان دخالت ارتش ترکیه در امور کشور بیشتر می‌شود و حتی احتمال وقوع یک کودتای نظامی قوت می‌گیرد.

ایس‌ب‌س‌ا برای آنکه تصویری جدید از وضعیت سیاسی ترکیه را برای خوانندگان ترسیم کنیم یک مقاله نیوزویک را عیناً ترجمه کرده‌ایم که ذیلاً مطالعه می‌فرمائید. در برخی از قسمت‌های این مقاله اتهاماتی به ایران نسبت داده شده که طبعاً توجهات نظامیان ترکیه و با نظریات جانبدارانه گزارشگر مجله نیوزویک است و خواننده خود درمی‌یابد چنان اتهاماتی، در واقع پوششی است برای توجیه ناکامی‌های نظامیان ترکیه در نبرد با حزب کارگران کرد

ترکیه، و یا نوعی مقدمه چینی برای توجیه اقدامات آینده این نظامیان و حامیان غربی آنها... نکته جالب این‌که نیوزویک عنوان ایس‌ب‌س‌ا را «خسته از انتظار» برگزیده که بوی تحریک از آن استشمام می‌شود!

●●●

ژنرالهای ترک گمان می‌کنند زیاد از حد بردباری به خرج داده‌اند. در سال گذشته آنها در کنار دولتی قرار گرفتند که بوسیله بنیادگرایان اسلامی به قدرت رسیده بود. ژنرالهای ترک نجم‌الدین اربکان

را متهم می‌کردند که مذهب را در ترکیه با سیاست پیوند داده است، آنها اربکان را از دریچه چشم سیاستمداری که روابطی مستحکم با ایران، لیبی و عراق برقرار کرده است می‌نگریستند، و در حالیکه با چریک‌های کرد در جنوب شرقی ترکیه می‌جنگیدند نخست وزیر خود را متهم می‌کردند که با حامیان

آنها بوی دخالت در سیاست را می‌دهد. هفته‌ها است که خیابانهای انکارا و استانبول دستخوش نوعی التهاب است و روزنامه‌ها به شایعات احتمال دخالت ارتش و روی کار آمدن ارتشیان دامن می‌زنند و آن را ناممکن نمی‌دانند. ژنرال بیر و سایر سران ارتش ترکیه بارها تکرار

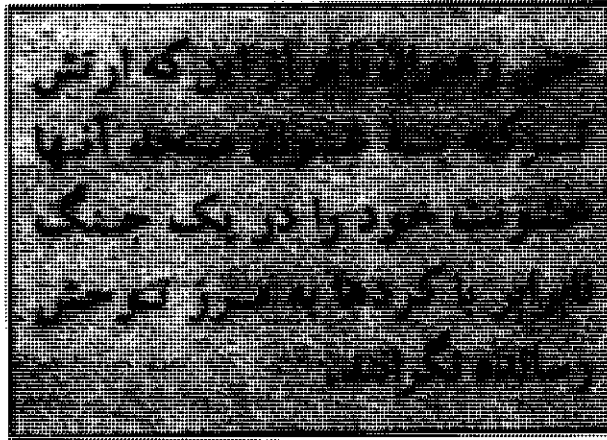
گروهی از چریک‌های حزب کارگران کرد ترکیه که یک سوم نفرت و تجهیزات ارتش ترکیه اکنون به قلع و قمع آنها اختصاص یافته است

چریک‌ها یعنی ایران روابط دوستانه برقرار کرده است و حلالی گویند دیگر کافی است.

ژنرال سویک بیر جانشین رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح ترکیه می‌گوید: «ترکیه امروز با تهدید اسلامگرایان تندرو روبرو است، و ما به عنوان نظامیان کشور حرفه‌ای برای گفتن داریم.» نظامیان ترک در ۲۷ سال گذشته سه بار دست به کودتا زده‌اند و هر بار که غیرنظامیان با بحرانهای غیرقابل حل روبرو می‌شدند آنها را کنار زده و اداره امور کشور را در دست می‌گرفتند. این بار نیز صحبت‌های

کرده‌اند که مایلند بحران کنونی با روشهای مسالمت‌آمیز حل و فصل شود و پیش رفتن به سوی در دست گرفتن قدرت را با تانی و به آهستگی انجام می‌دهند و در انتظارند تا دولت چه از طریق یک اقدام عاجل افکار مذهبی خود را از صحنه سیاسی ترکیه کنار بگذارد و یا خود کنار رود. فشار نظامیان تاکنون صریح نبوده و هر از گاه به گونه‌ای وارد آمده است، گاهی دست به قدرت نمائی می‌زنند، اما بیشتر، نظریات خود را در گوش سیاستمداران زمزمه می‌کنند. اگر این شیوه کارائی داشته باشد ظاهراً خیال

مقامات واشنگتن و اروپا راحت شده است و آنها را مطمئن می‌سازد که دومین ارتش ناتو از نظر بزرگی که در منطقه‌ای حساس میان بالکان، قفقاز و خاورمیانه قرار گرفته می‌تواند به وظیفه خود به عنوان رکنی عمده، در دفاع از غرب عمل کند. در این تردید نیست که هیچکس در غرب مایل نیست ترکیه به ایرانی دیگر تبدیل شود ولی هیچکس هم نمی‌خواهد این کشور به اوضاعی دچار شود که الجزایر دستخوش آن است، کشوری که نظامیان برای ایجاد مانع بر سر راه

«دولت غیرمردمی و ناموفق است.» گفته است: «همین دولت رانمی‌تواند با تانک و توپ از میان برداشت.»

با آنکه چیلر وزیر امور خارجه کابینه اربکان نیز هست ولی ارتش در مسائل و سیاستهای خارجی راه خود را می‌رود. ژنرالها خود را دوست اسرائیل می‌دانند ولی معلوم نیست اربکان چنین باشد. در فوریه گذشته که ژنرال اسماعیل حاکی کارادانی رئیس ستاد ارتش ترکیه از بیت‌المقدس دیدن کرد در ضیافت شام اسرائیلیها به روابط تاریخی یهودیان و

ترکها به عنوان دو کشور غیر عرب اشاره کرد و بر همکاری دو جانبه برای مبارزه با تهدید اسلام سیاسی تأکید کرد. و ماه گذشته که دیوید لوی وزیر خارجه اسرائیل به آنکارا رفته بود کارادانی او را برای صرف صبحانه به منزلش دعوت کرد و اربکان نیز با وجود مخالفت‌های شدید اسلام‌گرایان با وزیر خارجه اسرائیل ملاقات کرد.

برنامه‌های دولت حذف کند، در این زمینه هیچ توافقی به عمل نیامد و اقدامات جزئی نیز که می‌رفت عملی شود خیلی زود متوقف شد.

لااس زدن با اسرائیلی‌ها

ارتش امروز امید خود را به تانسو چیلر، نخستین نخست وزیر زن در تاریخ ترکیه که از ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۶ در مقام نخست‌وزیری حکومت کرد بسته است، چیلر که یک اقتصاددان است امروز به صورت مظهری غربی برای ترکها درآمده و پوسترهای او را به شیوه غربی می‌توان بر دیوارهای خیابانهای شهرهای ترکیه بسیار دید.

در انتخابات ماه دسامبر ۱۹۹۵ چیلر موفق به کسب اکثریت آراء نشد و به ناچار اربکان و حزب او را به عنوان مؤتلف وارد کابینه خود کرد، در آن سال حزب اربکان تنها ۲۱ درصد از آراء را به دست آورده بود، چیلر امروز نیز در سمت معاونت اربکان به همکاری با او ادامه می‌دهد که گاه موجب تحریک ژنرالهای ترک می‌شود. چیلر در پاسخ به اشاره ژنرال بیر که

حکومت اسلام‌گرایان آن را به ورطه خونین جنگ داخلی سوق داده‌اند. بعضی از سیاستمداران ترک هشدارهای ارتش را درک کرده‌اند، ترهان تایان وزیر دفاع غیرنظامی ترکیه که وابسته به حزب غیرمذهبی راه راست، حزب اختلافی در کابینه اربکان است می‌گوید: «اربکان در آستانه از هم پاشیدگی اختلاف با احزاب دیگر قرار گرفته است. او باید میان مسجد و کشور یکی را انتخاب کند، دیگر تردیدی نیست که او دارد از مذهب برای سیاست بهره‌برداری می‌کند.»

نخستین حرکت ارتش در ماه فوریه دیده شد، در آن زمان شهردار شهر سنیکان، شهرکی کارگری در حومه آنکارا که عضو حزب اسلام‌گرای رفاه اربکان است از سفیر ایران دعوت کرد در یک اجتماع سخنرانی کند و این شخصیت ایرانی در نطق خود از ترکها دعوت کرد کشورشان را به کشوری با حکومت اسلامی تبدیل کنند که ارتش در ماجرا دخالت کرد و به دیپلمات ایرانی دستور داده شد ترکیه را ترک کند و شهردار سنیکان نیز بازداشت شد و به زندان افتاد. تانکهای ارتش به خیابانهای شهر سرازیر شدند، با این حال ارتش احتیاط را از دست نداد و ژنرال بیر اعلام کرد حضور تانکها در خیابانهای سنیکان بخشی از یک مانور نظامی بوده است ولی افزود: «بسیار خوشحال است که از این راه به افکار عمومی هشدارهایی را منتقل کرده است.»

نظامیان ترکیه در ۲۸ فوریه که شورای امنیت ملی جلسه داشت قدری جدی‌تر این شورا را تحت فشار گذاشتند و طی یک اخطار ۱۸ ماده‌ای از شورا خواستند مسائل اسلامی را از سیستم آموزشی و برنامه‌های اجتماعی که حتی قبل از روی کار آمدن اربکان بجا اجرا گذاشته شده بود از فهرست

زندگی خاطر هانگیز با محصولات سولنی

سولنی با یکسال کارالتی و خدمات پس از فروش برای خریداران با ۵۰۰۰۰ تومان خرید از بازرگانی الهمس در قرعه کشی بزرگ توپوتاترسل و ۱۰۰۰ جایزه نفیس دیگر شرکت کنید.

نشانی: کیش، روبروی بازار بزرگ پردیس، بازارچه الهمس
تلفن: ۲۴۳۱ - ۷۶۵۳، تلفکس: ۳۴۳۱ - ۷۶۵۳.
کیش، بازار بزرگ پردیس، ضلع جنوبی، شماره ۴۲، بازرگانی الهمس
تلفن: ۲۴۳۱ - ۷۶۵۳.

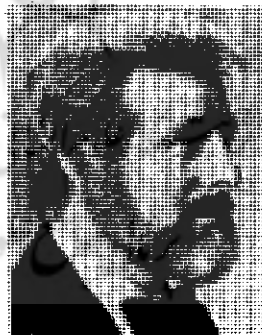
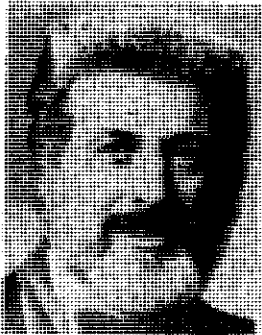
ایلتر توران یک استاد ترک در دانشگاههای آمریکا می‌گوید: جای تعجب نیست که واشنگتن سالهاست حامی ارتش ترکیه به عنوان عامل ثبات در کشور است، این ارتش تنها نیروی موجود در منطقه است که می‌شود روی آن حساب کرد، با این حال احساسی ناخوشایند چه در میان مقامات واشنگتن و چه در میان روشنفکران ترک وجود دارد که ژنرالهای ترک هر چند هم در اعمال خود صادق و صمیمی باشند این اعمال با هیچیک از اصول دموکراسی سازگاری ندارد و در نهایت به تضعیف ارتش و حکومت ترکیه می‌انجامد. محمدعلی بیرند، یک روزنامه‌نگار ترک می‌نویسد: «نظامیان تصور می‌کنند ترکیه کشور آنها است و غیرنظامیان در آن هیچ حقی ندارند.» یک بازرگان ترک در استانبول مسئله را از دید غیرنظامیان بررسی کرده و می‌گوید: «رهبران احزاب اصلی ترکیه که حکومت را در دست دارند مثل شاگردان مدرسه ابتدایی می‌مانند، هرگاه مشکلی برای کشور پیش می‌آید، حال این مشکل تروریسم یا بنیادگرایی اسلامی باشد، صحنه را خالی می‌کنند و در کنار

صحنه چشم به دخالت نظامیان برای حل مشکل می‌دوزند.» تاکتیک اریکان کنار نگاه داشتن ارتش از صحنه سیاسی تا حد ممکن است ولی هرچه فشار ارتش زیادتر می‌شود وحشتش از اینکه جناح تندرو حزب رفاه دست به خشونت در برابر دخالت‌های ارتش بزند افزایش می‌یابد و هنوز نمی‌تواند عواقب عکس‌العمل تندروها را در قبال یک کودتای احتمالی ارتش پیش‌بینی کند. بیرند روزنامه‌نگار ترک می‌نویسد: «حزب رفاه نباید چشم بسته هر چه را ژنرالها می‌گویند گوش کند و هر چه آنها می‌خواهند انجام دهد، ژنرالها اگر لازم باشد سربازان را به خیابانها خواهند ریخت و حمام خون به راه خواهند انداخت، پس باید تسلیمشان شد؟» در این میان جوی خون در شرق ترکیه جاری است، نزدیک به یک سوم از نفرات و تجهیزات ارتش ترکیه درگیر جنگی خونین با حزب کارگران کرد است. این جنگ از مرزهای ترکیه خارج، و به خاک عراق کشیده شده است. هزاران نفر جان خود را از دست داده‌اند، صدها هزار نفر بی‌خانمان

شده‌اند و یک چهارم از روستاهای واقع در منطقه جنگی تخلیه شده است. کارنامه ارتش ترکیه از نظر زیرپا گذاشتن موازین حقوق بشر در این جنگ بسیار سیاه است و رهبران ناتو از اینکه یکی از متحدان آنها در جنگی نابرابر خشونت و توحش را به اوج خود رسانده است نگرانند و تا حد امکان از نفوذ اخبار آن به خارج جلوگیری می‌کنند. ارتش ترکیه چندان از این جنگ راضی نیست ولی آن را برای یکپارچگی ترکیه ضروری می‌داند، این ارتش تاکنون بیش از صد تن از بهترین افسران خود را در این جنگ از دست داده است، ارتش ترکیه برای سرپوش گذاشتن بر ناکامی‌های خود در این جنگ ایران را متهم به حمایت از حزب کارگران ترک می‌کند. ژنرال اتلی توکات یک فرمانده محلی ارتش ترکیه می‌گوید: «ایرانیها در صدد تضعیف ما هستند زیرا ما مذهبی نیستیم، آنها نمی‌توانند در همسایگی خود کشوری غیر مذهبی و دموکراتیک را تحمل کنند.»

مجله نیوزویک: ۲۸ آوریل ۱۹۹۷
برگردان از سرویس ترجمه «گزارش»

قصر مو، اولین مؤسسه ترمیم مو در ایران و خاورمیانه

به مدیریت:

وارطان

که صاحب طولانی‌ترین، مطلع‌ترین و یکی از بزرگترین استادان ترمیم مو است
توصیه قصر مو به مراجعین محترم: قبل از مراجعه حتماً نوع ترمیم را مقایسه کنید، بعد انتخاب

«ضمناً! دارای انواع مدل‌های کلاه گیس»

برای کسب اطلاعات و مشاوره از ساعت ۹ صبح الی ۱۳ و ۳ تا ۶ بعد از ظهر مراجعه فرمائید

آدرس: بلوار کشاورز - خیابان فلسطین شمالی ساختمان ۵۵ طبقه سوم. تلفن: ۸۹۴۱۳۶